

KURIERO INTERNACIONA – ISSN 2429-2699 – Nedependanta revuo trimestral – En la L.I. di la Delegaciono – N° 3/2021

Inter la precipua artikli : TURISMO GURMANDA/ LA NELEGALA PASAJERO/ DESKRIPTO PRI URBO MEZEPOKAL/ LA ARABI

KURIERO INTERNACIONA N° 3 – julio – septembro 2021

REDAKTERO

Jean Martignon

1, rue Van Gogh, F-91600 Savigny sur Orge, Francia - France

e-adreso : martignon.jean@wanadoo.fr

KURIERO INTERNACIONA publikigesas ye singla trimestro e la yarala abono esas 10 euri.

*L'Ido respondas la advoko di mondo
qua perdis sua centro, la koncio di lua
spiritala konekteso, e l'etikala valoraji
di personala diciplino e sociala
responsiveso.* Karl Schlotterberg

*La traduko esas la principio ipsa qua
justifikas la posibleso e l'existo di
lingui auxiliar.* Umberto ECO

VORTO DAL REDAKTERO

Nulo nova en Idia. La yuna homi sempre plu vizitas la « sociala reti » maxim diversa e me esas kelke devancata per ta nova moyeni evolucionanta tre rapide. On havas apene la tempo savar pri quo parolesas kande aparas nova formo retal. Me tamen esas tre kontenta ke la video-konferi divenis acesebla ad omni. Me nur regretas ke oli esas ankore kelkete defektoza e ke la sono kelkafoye esas mala dum ke la vizaji altrafoye ne esas videbla. Ma ni havas nia revueti. Parolante pri co, me desquietasas koncerne PROGRESO, nam ol publikigesas mem min reguloze kam la cetera kayereti, olqui tamen ne esas modeli por akurateso. Me konjektas ke Hans havas suficanta problemi por ne sempre pensar pri PROGRESO. Ma pro quo, lore, il ne demandas helpo da altra samideani ? Pri me, me ne audacas agar lo, nam ulfoye propozinta artiklo a lu, il refuzis pro ke, asertite, la linguo esis tro kompleksa e komplikita. Me publikis l'artiklo hike ed esis nula problemo nek plendo da la lekteri. Me volunte sendus a lu artikli o tempope artiklo, se il expresus tala deziro. Ico semblas esar problemo rekurenta che la redakteri di nia buletini, nome olim (kande la redaktero di PROGRESO esis ne Hans Stuifbergen ma Loïc Landais) me sendabis artikli tote neutra, absolute nepolitikala, pri mestieristi. La redaktero lora refuzis oli pro ke segun il la linguo esis tro « moderna » (me uzabis vorto oficaligita dum la yari 1930ma), altrafoye la linguo esis tro arkaika e me uzis la antiqueskinta Ido di De Beaufront e Couturat. Tandem, il publikigis un de mea artikli, ma, pose, me esis senkurajigita. La unika redaktero qua aceptis bone e senprobleme mea teksti esis s-ro Pontnau, ma quale onu savas, pro ke meskina intrigi facesis kontre ilu, il mustis demisionar. Konseque, nun, Hans havas la pezoza tasko asumir la revueto qua esas la vetrino di nia movado. Certe, me volunte helpus il, ma il devas konsentar pri co.

Sincere via. JM :-:- :-

INFORMO PRILINGUA

Nia pasinta samideano Andreas Juste, quankam tre fervoroz L.I.-ano, anke interesesis pri Interlingua. Me imitas lu, e, multarelate, me havas opinionis simila a le lua pri la linguo. Lu uzis nerare la sufijo – mente, quan il adjuntis – quale Interlingua – por adverbigar adjektivo. Dum longa tempo, me opinionis ke ico esis absurda fantazio, til la tempo kande me pronuncis frazo en Interlingua kun ca sufijo e me konstatis ke ico adjuntis tre bela sonoreso e muzikaleso a la linguo quale por la romanida lingui dil Sudo (Hispana, Italiana). Me do rezolvis adoptar tempope ca sufijo en mea uzado personal e quale por la adjektivi kelkafoye me supresas la dezinenco –a kande ico ne produktas problemo pri la pronunco, e.g. klarmente apud klaramente. Anke Interlingua uzas (quale mea linguo matral) la formo : va + infinitivo por indikar quika o balda futuro. Ico ne existas til nun en la L.I. di la Delegaciono, do quale s-ro Juste, me rezolvis adoptar ol kande ico povas esar utila.

Pluse, same kam s-ro Juste me opinionas ke la sufijo –isim povas kelkafoye uzesar por insistar pri la intenseso dil adjektivi, exemple : « Me vidas belisima floro », konkurencante « Me vidas belega floro ». Ma ico nur por adjektivi e ne por substantivi. Anke por trovar eventuale alternativa vorti (sinonimi) me prontos eventualmente vorti di Interlingua, ma rarmente e kun prudenteso.

En pasinta numero di K.I. me propozis uzar la nomo di la lando plus la precizigo – landano por indikar habitanti di ula lando qui ne apartenas a lua originala gento e ne volas (o ne povas) asimilesar. Tale on povas havar Francialandano por yuna Mohamedano qua naskis en Francia ed havas la nacionaleso di la lando, ma ne konsideras esar Franco. Simile por Afrikano en Germania ube yuna Turko od Afrikano esas Germanialandano. Simile en Anglia ube Pakistaniano havante oficale la nacionaleso Britanian esas Anglialandano (o Britanialandano) ec. Tale « sufijo » povos evitar problemi prilingua.

Kompreneble, me propozas ico al imito dal Interlinguisti, ma nule intencas bataliar por impozar lo. Se la L.I.-ani adoptos co, lore lia uzado sancionos ica formi. Se no, olci duos esar mea personala 'idiolekto'.

LISTO DE UTILA VORTI

'acetabulo' : Surfaco artikal dil iliaka osto. Vorto trovebla en la DEFIRS lingui.

achento : stranjera, regionala o sociala aparta pronunco e frazo-melodio di ula linguo. (vorto recente oficaligita da la Linguala Komitato dil ULI)

'adenomo' : adenomo esas nenociva tumoro povante afektar glando o mukozo.

'afordar' : havar la moyeno agar por. Permisar a su ulo (pro ke on havas la moyeno agar tale).

'ambiente' : la naturala medio cirkondanta onu.

'analfabeto' : persono qua savas nek lektar nek skribar (DFIS).

‘apropo’ : parolante pri ca temo, aludante ico. Vorto trovebla en diversa Europana lingui, precipe la Franca e la Germana.

‘arpento’ : arpeno esas mezurunajo en diversa landi valoranta de 34 til 51 ari.

‘autostrado’ : automobil voyo kontenanta du chosei havanta unika direciono e konceptita por trafiko rapida e grandaquantia. (vorto venanta de la Italiana e sat bone komprenata internacione).

« bungalow » : Vorto de Indiana origino trovebla en omna DEFIRS-lingui ed, ecepte la Rusa, kun la sama ortografio. Ol signifikas domo havanta nur un etajo e vizanta habitesar nur da un familio.

‘cervezo’ : antiqua biro.

‘detektar’ : revelar ulo tillore neperceptata. Ni havas la vorto detektivo en Ido

‘diglosio’ : Stando di homala grupo e di persono uzanta du lingui de sociala-kulturala niveli diferanta. E.g. la diglosio* dil Arabi qui praktikas la literaturala Araba idiomon e la parolata dialekti.

‘diskoteko’ : nokto-klubo (E.F.)

diskriminacar : traktar ulu od homala grupo nejuste. (vorto nun oficaligita)

‘dolabro’ : Hakilo havanta kurta tenilo uzata kom armo o kom laborilo. Vorto venanta de la Latina : dolabra.(France, Angle e Germane : doloire).

‘domotiko’ : totajo dil moderna tekniki e di informatiko posibligante kontrolar la sistemi di la domo e vizas solvar la problemi e sekurigar la komforto dil konstrukturi ed hemi. (Italiana, Hispana, Franca). En la Angla la vorto esas : « home automation ».

‘«dorftrotteln»’ : Germana vorto signifikanta : neinteligenta vilajano.

‘drono’ : mikra aervehilo senpilotista.

ekosistemo [Ekol.] Sencese interrelatanta ensemblo de ‘biocenozo’ e biotopo [A. ecosystem | F écosystème | G Ökosystem | Hl ecosistema | R ekosisteyema].

eskalatoro : Mashinala eskalero ek movanta gradi, por transportar personi adsupe ed adinfre inter diferanta etaji o niveli, precipe en granda butiki, aeroportui, subtera fervoyala stacioni, edc [AF escalator | H escalera mecanica, escalera automatica | R escalator].

etno : popolo, gento (veninta de la Greka ethnos). En Ido, ni havas la vorti etnologio ed etnografio. La Linguala Komitato adoptis la formo : etnio, ma ol esas deskonsilinda pro ke ol enduktas nenecese neregulizeso quoniam ni havas la vorti supre aludita. Do, la formo : etno esas preferinda e plu reguliza.

euro : [Ekon.] Pekunial unajo dil Uniono Europana () € : la abonpreco di Progreso kustas 10 euri.

faxar (tr.) Sendar texto od altra dokumento per sistemo elektronikal uzanta telefon-lineo : faxez a me la raporto [A to fax | F faxer | G faxen | H enviar por fax | It. Faxare | R faks]. faxilo. Aparato uzata por faxar ulo.

festivalo : internaciona o naciona renkontri ube diversa landi prizentas lia maxim bona produkturi artala (precipue muziko e cinemo).

flashar (ntr.) Emisar forta instantala lumo-radii [A. F. H. I.]

fonemo [Ling.] La maxim mikra fonologia unajo [A. F. G. H. I. R.]

fonologio [Ling.] Fakto di la lingvistiko qua studias la fonemi, t.e. la foni di ula lingvo qui esas kapabla transmisar distingi di la signifiki [A. F. G. H. I. R.]

'fotono' : Partikulo ek maso e kargajo nula, olqua esas asociata a radiado lumoza od elektromagnetala.

'gaela' : La Gaeli esis Kelta popolo parolanta Kelta lingvo.

'gaga' : senila ed/od imbecila.

gentrifiko* : Od aristokratigo. Existas kande en chefurbo od importanta urbo, la lokala borgezaro kompras chipe domi ed apartamenti en povra kvartero e pose aranjas oli komfortoze e mem luxoze segun propra gusto e pokope ekpulsas de ta loko la proletarii.

'«ghee»' : klarigita butro uzita por la Indiana koquarto.

'''globetrotter''' : aventurema voyajanto qua trairas la mondo. (Angla vorto)

'gombo' : (Abelmoschus esculentus) anke nomizita "okra" esas legumo e kondimento. Ol manjasas en India, nord-Afrika, Proxim-Oriento e sud-Usa.

'ideogramo' : en certena skribarti ol esas signo qua reprezentas litero o vorto.

'idiolekto' : Maniero partikulara parolar propra a un persono.

'infrastrukturo' : Totajo del produktera forci e del produkto-relati qui konstituas la materiala fundamento dil socio.

'interludo' : Inter du spektakli, che teatrejo o cinemo, od inter du emisi che-televizione, kurtatempe duranta komedieti ed/od amuzivi. (E.F.I.)

'«jaggery»' : «jaggery» qua anke skribesas «jaggeree» esas nerafinita sukro preparita per varmigar palmo-siropo. Ol uzesas por koquar dishi en la Indiana sub-kontinento (India, Sri Lanka, Pakistan).

judao* : Nomo atribuita al gento dil Hebrei por ne konfundar li kun la japoniana kombataro.

'judo' : Kombataro de Japoniana origino.

'kalceo' : sinonimo di shuo. (vorto de latina origino)

'kataristo' : La kataristi esis hereziani precipue trovebla en sud-Francia e qui kombatesis energioze dal katolika Eklezio dum la XIIIma yarcento per kruc-milito duranta dum preske kinadek yari.

'kindo' : homala ento de la nasko til la adoleco (til 15 yari cirkume)

'klaxono' : sonora avertilo dil vehili.

'knemido' : Luxoza pedovesto militistal quan la Greki dil Homerala tempo surhavis.

'kobrao' : venenoza serpento di tropikala regiono.

'konfinamento': por ekiro-restriktio o quaranteno.

'logotipo' : Grupo de literi o de signi uzata kom emblemo di societo od fabriko-marko komercal. (vorto internacia sub la formo logo, ma logo ja existas en la L.I. por navala utensilo). En la Franca existas la vorto « logotype » rare uzata, ma havanta la sama senco kam « logo » . Me do selektis ol por idigi olu ed eviti konfuso. Ica vorto existas anke sub ica formo en la Hispana.

'lontana' : alia vorto por : for.

'lukumo' : orientala dolĉaĵo.

'okuri' : evento kiu efektigas. E.g. : «La granda evento kiu ekestis la nasko de Ido okuris antaŭ la unesma mondmilito».

' »mandala »' : Tibetana pikturo kiu montras cirklo en kvadrato kun tri diversaj aspektoj kaj koloroj. Ol estas supozata esti portilo por atingi la spiritalan vicon.

'manikeismo': La manikeismo estas absoluta lukto inter du kontraŭaj principoj. Ol estas anke maniero ludigi ulo sen ŝanĝi kom tute bona aŭ tute mala.

'mansio' : sinonimo de domo (latina vorto)

'megapolo' : giganta civito. (radiko trovebla en la Angla kaj Franca idiomoj)

'metroo' : Ĝuste la Idon-konferenco de 2014 en Parizo, la Idistoj volis uzi ica vorton por la subtera fervojo. E nur ica vorto pro ke li decidis ke « subtera fervojo » estas tro longa. Konsekvence, mi rezonis adopti ol.

'mujiko' : basaklasa ruzado en ĉiara Rusio.

'neolitiko' : Lasta periodo de la prehistorio.

'NIFO' : Ne identigita fluganta objekto, nomata anke fluganta disko od en kelkaj lingvoj : fluganta substanco. On supozas ke li vehigas eksterteranojn en la internajo.

'onomancio' : Kapableco prediki per la literoj de persono-nomo, la futuro.

'optimizi' : Ĝuste la vorto existas en la Angla, Franca kaj Germana paroladoj. On povas vicee uzi sen ŝtelo la vorton maksimumigi.

'paleolitiko' : Periodo de la antikva ŝtonepoko komencinta ĉirkaŭ du milionoj jaroj antaŭ nun kaj finiĝinta ĉirkaŭ la komenco de la agrokulturo.

'pan' : Ĝuste prefikso, venanta de la Greka lingvo, uzata en multaj Eŭropaj lingvoj. Ol signifas : tute, kompleta.

‘pandemio’ : epidemio qua extensesas a la tota mondo.

‘patuazo’: nacionala, naturala, o matralla linguo. Interlinguo ne povas esar patuazo. Venas de la Latina patriensis qua signifika : patralla (matralla) linguo.

‘piktogramo’ : en certena skribarti ol esas mikra desegnuro qua reprezentas litero o vorto.

‘pucho’ : stroko di stato, violentoza chanjo di guvernerio. Germana vorto adoptita en plura Europana lingui.

‘radiofono’ : mashino por recevar brodkasti. La vorto radiofono vizas evitar la posibla konfundo dil vorto radio kun sunala od altra radii.

‘resursi’ : la resursi esas la richaji pri qui lando disponas. Oli esas anke la kapablesi e la interna richaji di persono od organizuro.

‘rocketo’ : Kosmospacala mashino provizita per specala motoro. Angle : rocket, Germane : rakete, France : fusée.

‘samurayo’ : Gardisto. Nomo dil membri dil anciena militistal klaso en Japonia.

‘senso’ : Instrumento qua konvertas mezuri a fizikala quantesi. Vorto trovebla en omna DEFIRS-lingui, ecepte la Franca (Angla, Germana, Hispana, Italiana, Rusa).

‘sinkronaleso’ : Misterioza koincidi neexplikebla rationale o per ja existanta cienco o savo.

‘shako’ : Militistal kapvestajo tre segunmoda dum la XIXma yarcento.

‘shamanismo’ : Praktiko di qua la skopo esas mediaco inter la mondo di la homi e la spiriti dil naturo.

‘smartfono’ : Moderna poshtelefono anke surnomizita « telefono inteligenta » en plura lingui. Omna DEFIRS-lingui konocas ita vorto venanta de la Angla „smartphone“.

‘soyao’ : Planto di qua la grano esas fabo oleoza. Ol esas veninta de la varma regioni di Extrema-Oriento. Ma la plu multa lidi preferas la formo : soyo.

‘sponsoro’ : meceno.

‘termoluminecento’ : kaloral lumifado.

‘TM-efekto’ : Sentimento di antipatio quan on havas nekoncianta e nevole kontre lando e lua resortisanti, quankam li esas senkulpa, pro la mala agi da un de lua civitani kontre onu.

‘toponimo’ : Lok-nomo. Vorto de Greka origino trovebla en omna DEFIRS-lingui.

‘tornado’ : vortica ventego.

‘totalitera’ : rejimo di Stato en qua omna povi apartenas ad unika partiso qua toleras nula opozo.

‘trajekto’ : surirenda voyo por irar de loko ad altra loko. Ed anke la ago surirar ica voyo por efektigar onua voyajo. (vorto trovebla en la Hispana, Angla, Franca)

vintaja* : sinonimo di antiquatra od antiqueskinta. Dicesas principe nunepoke pri luxoza od eleganta vesti o kozi anciena qui kompresas volunte da certena personi por personala uzado.

‘yo’ : popul-vorto signifika : saluto. Ol esas trovebla en la Usana Angla linguo ed en la Japoniana.

‘xenofobio’ : kontre-stranjera odio. Vorto de Greka origino trovebla en plura fonto-lingui di Ido.

SINONIMI

‘jame’ : nulatempe

kalceo : shuo

‘lontana’ : fora

mansio : domo

‘sovente’ : ofte

‘travalio’ : laboro

‘ye bon merkato’ : chipa

‘donar la bonveno ad’ : aceptar

GRAMATIKALA VORTI

‘ergo’ : do, konseque.

‘itaque’ : pro to, pro ico, camotive.

‘nihilominus’: malgre to, malgre omno.

‘quoniam’: pro ke.

‘utinam’: utinam dicesas kande on deziras ke ulo esez reala o realeskez : «Utinam li venos morgo !»

TRADUKURO DI MODERNA VORTI

arobase : arobo (informatiko)

«convivial» : Ita vorto qua existas en la Franca ed en la Angla signifika : gastamika.

«compromis» : Ita radiko qua existas en diversa Europana lingui, miskomprenesas da la plu multa ldisti. Ol ne devas konfundesar kun la ldistala vorto : kompromiso, olqua havas tote altra senco. La maxim bona posibla tradukuro esas kurta perifrazo : meza solvuro.

hashtag : dieza vorto (informatiko)

«to optimize (E), optimiser (F), optimieren (G)» : Me ja supre enduktis la vorto optimizar* ma on povas anke tradukar sen asterisko e facile komprenesar da omna ldisti per la vorto : maximbonigar.

site (archéologique) : loko (arkeologia).

«sociétal» : Ita tote recenta vorto en la Franca linguo e qua ne troveblesas che omna dictionarii, nule relatas a la vorto societo en ldo, ma a la socio. Tamen ol havas diferanta senco de sociala, nam ne parolesas pri la sociala ordino ma pri lua strukturi. La maxim bona tradukuro en ldo, semblas a me esar : prisocia. E.g. «Ceci est un phénomène sociétal» = «lco esas prisocia fenomeno».

totalitaire : totalitera (uzata da S.Quarfood en 1938). Ma on povas anke uzar : totalitara.

Ica listo de vorti ne esas exhaustiva e povos kompletigesar future. Me ne volas diskutar abstraktite, ma me agas konkrete per tradukar e redaktar teksti e me koaktesas uzar o krear vorti qui ne esas oficala, ma qui esas bezonata pro la neceseso bone komprenesar.

IVAIN O LA KAVALIERO KUN LEONO

[Rezumo di lo preirinta : *Che la korto di rejo Artur, kavalieri interdisputas ed ula de li komencas rakontar un de lua aventuri eventinta en stranja etoso ed akompanata da stranja e desquietiganta marveli. Quik pos ca raporto s-ro Gauvain rezolvas departar ed ipsa serchar aventuro. Il ocidas misterioza kavaliero e persequesas da iracoza turbo. Pose, il asistas l'enterigo di ca kavaliero. Tandem, il amoreskas lua vidvino. Ma elta trauras e ne volas konsolacesar. Tamen, elua servistino chanjigas pokope elua opiniono ed el sucesas venigar lua protektato. Ilu*

tante plezas a la siniorino ke mariajo rezolvesas ante la veno di reĵo Artur. Lor la veno di ĉa suvereno granda festo eventas en la siniorio Landuc. Ma pose, Gauvain koaktesas da lua kompanuli departar e livar sua yuna spozino. Ye la fino dil unyara fristo pos lua departo grantita da lua spozino ad il, servistino venas koram la reĵo e la nobeluli por denuncar lua trahizo ad elua siniorino. Ivain divenas fola e fugas en foresto. Kompatema mulieri okupas su pri il. Ilu balde risaneskas e pravas lua militistala valoro. Pose, il departas de ta loko e salvas leono atakata da giganta serpento.]

Lu kaptis la bestio lor l'unesma asalto e lu drinkis la sango di ol kande ĉa sango esis ankore tote varma. Pos ocidir ol, lu pozis ol sur sua dorso, adportis ol a sua sinioro qua pro ĉo amis lu mem plu multe pro l'afeciono quan lu montris ad il. Lore nokteskis. Sinioro Ivain rezolvis gastesar en ita loko e senpeligar la kapreolo por manĝar kelko de lua karno. Il fendis la ledro dil bestio sub la kosti. Ilu prenis ula karnopeco. Il facis fairo danke stono ed acendis lenio sikega. Ilu pozis ol por rostar ĉe spiso e la karnopeco balde koquesis. Ma Ivain ne havis granda plezuro de ĉa rostaĵo, nam il havis nek pano, nek vino nek salo, nek tablotuko neanke kultelo. Dum ke il manĝis, la leono duris esar ĵacanta ye ilua pedi e regardis sua mastro devorante tanta karno til ke il ne volis plu multe manĝar. Lore la leono manĝis la restaĵo til la osti. Sinioro Ivain dormis ibe dum la tota nokto, havante sua kapo pozata sur la ŝildo. La leono esis tante senciza ke lu vigilis e surveyis la kavalo pasturante la nedensa herbo qua ne grasizas multe.

Dum la matino li departis kune e li restartis la sama vivo quan li havis lor la unesma nokto dum du semani. E l'aventuro duktis li itere a la fonteno sub la pino. Ho ve ! Ivain divenis preske dementa pro ĉagreno kande, proximeskante a la fonteno, il vidis la perono, la

kapelo ! Il falas esvaninta pro ĉagreno. La espado quan il havis an la latero falas de la gaino. Olua pinto boras la mashi dil mashotuniko. La mashi desfacesas. La espado tranchas a lu la pelo dil kolo sub la blanka masho ed ol fluigas la sango di ol. La leono kredas ke lu vidas sua kompanulo e sinioro mortinta. Lu tordas su, lu skrachas, lu krias e preske suocidas per la espado ! Per sua denti lu deprenas la espado, pozas ed apogas sua mastro sur trunko di arboro. Lu tale agabis kande la mastro de esvano retrovenas a koncio. La leono salvabis il, ilqua kuris a morto quale apro frenezioza qua ne egardas adube lu kuras.

Ridivenante koncianta, sinioro Ivain grande blamis su pro transiri la termino dil yaro, olqua esis la motivo dil odio di lua damo.

-Ho ve ! ilu dicis, pro quo lu ne suocidas ta qua ipsa deprenis la ĵoyo de su ? Quon me agas, me qua ocidas ipse ? Quale me povas restar hike e vidar la kozi qui memorigas da me mea siniorino ? Quon agas mea anmo en tante doloroza kordio ? Se ol fugabis porsempre, ico ne esus tala tormentego ! Ta qua perdas sua ĵoyo e sua feliceso, pro sua kulpo e pro sua nejusteso, devas su odiar til morto !

Dum ke ilu tale lamentis, kaptitino, lore inkluzita en la kapelo, vidis lu

ed audis lu jemar tra fenduro en la muro.

-Deo, elu dicis, quon me audas ?
Qua lamentas tale ?

Ilu respondis ad elu :

-E vu, qua vu esas ?

-Me esas, elu parolas, karceranino,
la maxim desfelica karceranino
vivanta !

(Duro sequos)

TURISMO GURMANDA

Multa revui prizentas recepti por koquar. Vicee, me prizentas artiklo por instigar gurmada personi vizitar loko nekustumal di Paris.

T'XUAN, TEO-SALONO, TEO-TEMPO E KUKIFERIO CHINIANA, SEDUKTIVA LOKO POR LA GURMANDI EN PARIS

T'Xuan esas Chiniana teo-salono en Paris, qua propozas ad onu gustadar miskonocata specalaji e kukaji instiganta a gurmadeso. Ico esas informajo nekareebila por la koquoartala aventureri e por la amanti pri aziala savori, yen onua venonta seduktanta loko en la chefurbo di

Francia.

Se on embarkus por koquoartala vojajo ? Existas en Paris eklandiganta teo-salono qua transportas onu direte a Chinia por deskovrar nekonocata specalaji. On iras a la direciono dil 9ma distrikto di Paris, ye la numero 56, strado de Lafayette por deskovrar T'Xuan e lua rafinita kreuri.

La lekterin onu avertas anticipe, ico esas deskovruro qua frapas la okuli. Ulte la dekoruri lignizita, kun suspendita lanterni qui transportas onu adfore, tre 'lontane' dil agiteso di la Franca chefurbo, T'Xuan invitas onu deskovrar specalaji nemulte konocata dal Parisani (e dal Europani).

Jeleo ek herbo o kristalo, krespo-kuseno ye frukti od anke mil-krespi ye « matcha », ca loko informas mem pri sua kukaji en la

« durian »-versiono, olqua es famoza frukto kun tote aparta odoro (La « durian » esas exotika frukto havante forta saporo qua povas tre plezar o tre desplezar NDLT). La dicita loko povas anke produktar grandaforma ed eleganta kuki por omna okazioni ! Ofresas anke a ni la vera « bubble tea » sen pulvero, omno facesas heme surbaze de teo e tapiokao-grani.

Existas mem ulo plu nekustumal, nome hike on povas gustar la paplo riza havante centyara ovi e magra porkajo o pluse supo ek kokoso ye la rano nomizita « rana ». Koncernante la drinkaji on povas trovar bela deskovruri, nome la teo *Pu'ersh* ye krizantemi e beri di « goji », « milkshake ye durian », Hong-Kongana teo, « bubble tea » od anke teo ye sikigita hordeo, la teo-prizanti havos omna posiblesi por kontentigar lia apetito pri deskovrindaji.

Onu ne tro konocas e deziras gustar omno ? Lore tote aparte konsilesas la « tea time » (teo-tempo) acesebla de 18€ til 20€. Lo esas fakte asortajo dil diversa dolcaji ma kun mikra formato. Pro ke ol esas abundanta, konsilesas ad onu partigar ol por du personi kun teuyo plena de teo, ico esas regalo por la palato same kam por la okuli.

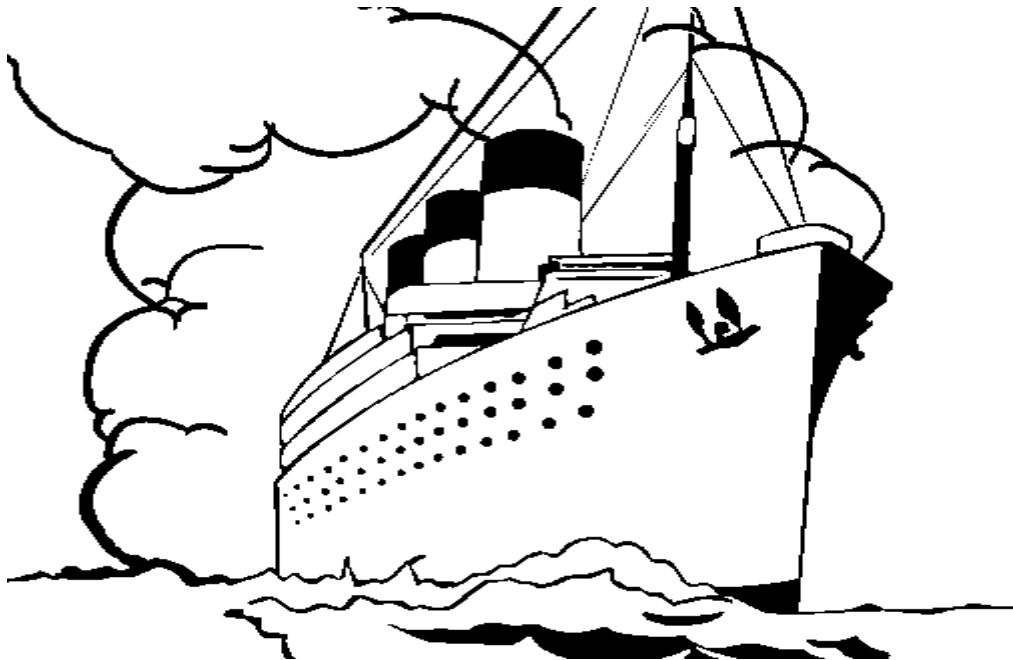
On komprenabos lo, T'Xuan esas teo-salono diferanta de le cetera meritanta ke on irez adibe por explorar ol !

(Segun informiva artiklo de la Franca jurnal LE FIGARO)

Novelo

LA NELEGALA PASAJERO

Dum septembro 1921, la « Tijuana » mikra krozado-navo Mexikiana, naufragis en la gulfo di Mexikia, konseque di explozo en la mashinchambro. Quankam ica terorinda acidente eventabis an la limito dil Triangulo dil Bermudi, ca katastrofo produktis nula viktimo inter la duacent-e-sepadek-e-du pasajeri enregistrita lor la departo. Ma lo maxim stranja esas ke lor lia retroveno surtere, on kontis mem un plusa pasajero inter li ! Viro veninta de nula loko, ecepte forsan de la rejio dil mortinti...

La Tijuana esas mikra paketboto di qua la proprietanto organizas krozadi por richa personi depos la fino dil milito. Dum ica monato septembro 1921, la navo livas la portueto Tampico por la direciono di Kuba, transportante duacent-e-quaradek-e-ok turisti e duadek-e-quar viri di akompananta esquado. La dicita krozado esas duronta dek

dii, segun itinerario kustumal qua preterpasas ye kelka milii de la famoza Triangulo dil Bermudi, olqua havas tante malaguroza reputeso.

Quik de la unesma vespero en la internajo dil navo, plura pasajeri konversas en la granda salono e parolas pri ca Triangulo. Kelki desquieteskas pri ol, questionas la komandanto di ca marala vehilo ilqua respondas ridetante, per quietiganta tono. An la tablo dil komandanto esas gesiori Morgan, vakancant Usani. Esas anke damzelo Ferenza, celibino, qua singlayare spensas elua omna sparaji por efektigar tala voyajo.

En la klaso turismal, onu trovas precipue multa Mexikiani, kelka Kubani e mem Braziliani. Exemple, esas la paro Da Fonza e lua du filii. Amba fratuli Joao evanta rispektive duadek-e-du yari e dek-e-non yari... Por omni, lo esas la somero, la

vakanco, tale la homi intersimpatias tre rapide.

Lo esas lor la kinesma voyajo-dio kande la katastrofo eventas. Dum ke la navo iras alonge un de la lateri di la Triangulo dil Bermudi, terorinda explozo sonegas sur ca marala vehilo. En kelka minuti, la navo inklinas su sur la dextra flanko. Esas paniko, folesko inter la pasajeri. Sokursi advokesas per 'radiofono' ma la maxim proxima navi esas ye plura disto-hori de la Tijuana! Esas nula dubito ke la krozado-navo ne rezistos dum tante longa tempo ye la maro-surfaco! Lore la komandanto imperas la evakuado. La salvokanoti pozesas sur la maro e mulieri e yuneti prenas plaso ibe. Ma la teroro ecitas la menti: viri shokpulsas oldi o yuneti por instalesar sur la kanoti. Servistino dil restorerio aparas sur la ferdeko, elua vesti esas flamoza. De la fundo di la holdo, mashinisto ululas, pro ke lua gambi esas kaptita sub trabeto krulinta...

Komandanto Garcia Lopez esas viro evanta 52 yari, havante robusta konstituciono, forta volo e karaktero. Tamen, dum ca instanto, ilu intelektas ke lo eventanta transiras lua kapableso agar e reaktar. Omnaloke, klami audigesas cirkum ilu.

Ilua imperi ne obediesas, lua precipua subordinito semblas desaparir, la viri di lua akompananta esquado atakadesas dal pasajeri ululante lia pavoro. Lo esas dum ica instanto ke lu remarkas viro nulatempe vidita tillore. Debila homulo, probable Anglosaxona, qua semblas montrar volo extraordinara. Dum tempo di kelka sekundi, ilu judikas pri la situaciono e konsakras su ad omni. La komandanto vidas il kombatar

kun individuo qua probas irar a kanoto. Pose la nekonocato eniras kabino flamoza de qua il ekiras kun yuneto en sua brakii. Ilu helpas pose oldino por metar elua salvo-jileto.

Kande siorino Morgan falas aden l'aquo, esas ilu personale qua plunjas por salvar el. Kelka minuti pose, il riacensas aden la navo vice restar sur la barko qua gastigis il samatempe kam siorino Morgan. Dume, la Tijuana dronesas sempre plu multe. Nova explozo violentoza sukusas la navo. La vireto signifas ad un de la fratuli Joao qua sequas ilu aden la holdo. Ibe, amba extirpas la mashinisto qua esis koniumata sub la ferajo, plu tarde li duktas lu adsur la ferdeko.

Instanto plu tarde, la nekonocato, qua semblas esar Usano, trovas ploranta yunuleto proxim sua asomata patro. Lo esas la filiulo di Da Fonza. Ilu pozas ta homulo sur sua shultri, tenas la yuneto per manuo, pos ilu instalas li amba en kanoto...

La navo dronesas per la avana parto. La komandanto savas ke la finala katastrofo eventos kelka minuti pos nun. Dum ke la nekonocato pluduras konsakrar su al cetera pasajeri e rivekas damzelo Ferenza de esvano, komandanto Garcia Lopez informesas ke du navi proximeskas rapidege. Fakte, duadek minuti plu tarde, paketboto e Kubana pesko-navo, aceptas la totajo di la naufraginti, tam iti qui trovabis plaso sur la salvo-kanoti, kam iti falinta aden l'aquo. Esas certe multa vunditi, ma nula mortinto! Dum la sequanta dio, esas festo en la paketboto sur olqua tandem instalesis la duacent-esepadek-e-du salviti de la Tijuana. La vunditi flegesas e la retroveno

vers Mexikia eventos en joyoza etoso, to quo esas eceptala pos naufrajo ! Kompreneble la famozulo dil festo esas sioro Shaughnessy, la debila vireto a qua multi debas esar ankore vivanta. Shaughnessy duras esar diskreta e modesta, ridetante nur al ovacioni ed al atesti di estimo qui prodigesas a lu.

Garcia Lopez e la diversa oficiri dil navo questionas la nekonocato pri lua familio, pri la motivi di lua voyajo pro ke il esas sola en la navo. Ka turisto quale le cetera ? Shaughnessy respondas eludeme ad omna questioni. Per radiofono, la jurnalisti avizesas en la skopo interviuvar la salvero quik de lua retroveno en Tampico. Kande il saveskas ca fakto, Shaughnessy ne expresas komento. Dum la lasta vespero, il esas honorizita lor lasta repasto. Ye un kloko antedimeze cirkume, il inkluzas su en la kabino qua atribuesis a lu...Ye dek kloki, dum la sequanta jorno, la navo eniras la portuo di Tampico...

Nulu rividis Shaughnessy intertempe, probable pro ke il esis ankore inkluzita en sua kabino. Esas la kapitano ipsa qua iras frapar an la pordo por vekigar la hometo. Pro ke nulu respondas, il eniras la chambro : olta esas vakua. Dum ke la navo abordas, omni serchadas

Shaughnessy e singlu mustas agnoskar l'evidentajo : ilu fakte desaparitis !

Ma adube il iris ? Pos ke omna pasajeri ekiris, la paketboto exploresas de la fundo til la tekto. Lo esas certeso, ne plus esas ulu en la internajo e Shaughnessy ne povis adirar surtere. Lore quon il divenis ? Inquesto polical entraprezekas du hori plu tarde. La listo di la pasajeri dil Tijuana parstudiesas : Shaughnessy ne trovesas inter li ! Kad il esis lore nelegala pasajero ? Forsan ma ito nule explikas to quon il divenis. Ilu ne povis falar aden la maro sen ke ulu videz il, il ne povis ekirar la navo, neanke il povis celar su ibe...

Du yari pose, la marala kompanio deskovros ke ula siorino Shaughnessy trovesis inter la viktimi di altra naufrajo, eventinta en 1912, koncernante mikra navo Mexikiana, nefore de la katastrofo dil Tijuana. Ilua spozulo, dementeskinta pro chagreno, suocidabis kurtatempe pose... Fotografuro pri la paro klarigis kelke la kozi dum astonar la policiani : Ita sioro Shaughnessy mortinta en 1912 tote similesis la Shaughnessy dil Tijuana... 272 personi salvesis da viro mortinta depos preske dek yari !

(Segun libro VOYAGE DANS L'IMPOSSIBLE da Christian Dureau)

LA HITITI*, PREKURSORA POPULO

Li dominacis Avan-Azia dum kin yarcenti, duamil yari ante nia ero. Samtempani dil faraoni di Egiptia e tam potenta kam li, la Hititi obliviesis dal mondo til la komenco dil XXma yarcento.

La biblo deskriptas li kom la decendanti di Heth, posnepotulo di Noah e di qua l'origino esas Kanaan. La Historio, koncerne ol, notizas la Hititi kom la reprezentanti dil maxim anciena civilizuro di Avan-Azia, di Siria e di nord-Mezopotamia. Li esas anke e precipue un de ta Indo-Europeana tribui veninta del Esto fine dil Illma yarmilo ante Kristo ed irinta a la alta planajo di Anatolia, qua instalesis pokope en la regiono Hatti pos submisir olua habitanti. La Hititi nomizis su ipsa la Nesiti, segun la nomo di lia unesma chefurbo Nesa.

Ita indikaji povis konfirmesar erste pos la exkavi efektigita en 1906 da Germana e Turka arkeologiisti en Bogazkale, ye 200 kilometri de Ankara, Turkia. Ante oli en 1834, pose 1837, la voyajanti Charles Texier e John Hamilton ja identigabis la Hititi danke epigrafi hieroglifal trovita en Anatolia. Cetere li esas ti qui donabus a ta popolo la nomo « Hitita » per apogar su sur la Biblo, ita nomizo depose permanis en la moderna historiografio. Ma lo esas erste depos la XXma yarcento ke la exploradi divenis sistematra, nur interruptita per la du mondomiliti.

Quik de ta tempo, en ca regiono di Bogazkale, olqua ne esis ulo altra kam Hattusa, imperiala chefurbo Hitita 3.500 yari ante lore, la historio di civilizuro nejuste neagnoskata revelesis al mondo.

Neignorebla povoza lando di Proxima Oriento

Dum kin yarcenti, de cirkum 1650 til 1180 a.K., la Hititi konstitucis imperio inter le maxim glorioza dil Antiqua Epoko. Li impozis su kom neignorebla povoza lando di Proxima Oriento, e kom aktori di kulturala emuleso produktante admiro. Pri co on povas parolar pri la nova uzado dil fero en la armizo e la utensilaro, pri la multanombra kambii komercala en la regiono di estala Mediteraneo, ma anke pri tensi e federuri kun la vicin imperii quale Egiptia, Babilonia, Mittani ed Asiria. La historio Hitita esas ordinare partigita en tri epoki diversa: l'anciena rejio, de la XVIIma yarcento til la XVma yarcento a.K., fondita da Labarna 1ma, pose la imperio propre dicita, dum la XIVma e XIIIma yarcenti; fine, la periodo nov-Hitita, qua komencas dum la Xma yarcento. Inter ita laste dicita e la preirinta, la historiisti parolas pri obskura epoko extensesanta sur preske du yarcenti, dum olqui krulas la tota imperio.

Triadeko de reji intersucedas inter 1650 e 1180. Uli influis la marchio dil historio di la Hititi plu kam altri. Tale, Hattusili 1ma, sucedanto di Labarna cirkum 1.600 a.K., esas la unesma granda rejo Hitita. Il unigas la Stata civiti qui konstitucis tillore la rejio ed instalas la chefurbo en Hattusa. Tale il adoptas la nomo Hattusili, qua signifikas « Hattusanulo ». Pro ke lu esas militema rejo, il extensigas la lando

Hatti, di qua ilu mantenis la nomo, til la pordi di Siria. Lu lore falias konquestar Alep, chefurbo dil maxim importanta rejio di ca regiono. Lo esas lua nepotulo, Mursili 1ma, qua sucesas kaptar la dicita urbo, ante spoliar Babilono, per submisar altra granda lando povoza di Proxima Oriento. De ta laste dicita, la Hititi pruntas parto de la kulturo, e precipue la kuneiforma literaro, olqua konsideresas kom la unesma skribomaniero di la homaro ed adjuntesas a la hieroglifala literaro, propre Hitita.

La premici dil demokratio longatempe ante Grekia

Pose oportas mencionar rejo Telibinu, regninte fine dil XVIma yarcento. Pos plura yardeki kaosala, il esas ilta qua establisas la egaleso inter la civitani dil imperio, dum instalar asemblo qua validigas o ne validigas l'aceso al trono dil prenominata sucedanto, grantas importo a la aranjeri indemnizanta prefere kam a la punisi, edc. Sume, e longatempe ante la Greki, Telibinu establisas la premici dil demokratio! De lua regno til la aceso al trono di Suppiluliuma II, en 1207, la reji qui intersucedas ofras al Imperio Hitita plura yardeki de paco interruptita pro la minaci di lua multanombra enemiki vicina: Egiptia, Mittani e la tribui Gasgas. Ante obtenar interkonsento kun faraono Ramsès II, la Hititi mustas subisar plura desvinki. La rejio Mittani submisesas.

Koncernante le Gasgas, lia atako kontre Hattusa ne suficas por impresar Suppiluliuma II. Ilta rikonquestas l'omna teritorii perdita dil imperio e divenas sen irga dubito la maxim granda monarko di oli. Ma dum ke ol esas ye lua zenito, la civilizuro Hitita va subisar

vertijiganta e nerenversebla falo, di qua la vera kauzi esas ankore studiata. Tale komencas la obskur epoko...

Vivomaniero, religio e legaro di la Hititi

La historio hitita ne konstruktesis nur sur la konquesti di teritorii e sur la povo-militi. Ulree multa indikaji deskovresis koncernante la vivomaniero e la legaro Hitita, ed anke pri la politeista religio existante lore. Tale, quale atestas la teksti e la trovata epigrafi, ita popolo guvernesis per aproxime duacent legi tre strikta jerante tam la violentaji korpala kontre altru kam la mariajo e la sexuala etiko, la sklaveso, la imposti, la privileji, la furti, la incendii, la komerci pri animalo e la stofi. Pro ke certeni similesis olti qui kompozas nia nunala regulizado, ta legi transiris

la diversa epoki e, same kam la Hititi impregnesis da la kulturi dil populi quin li servantigis, altra civilizuri inspiresis per oli pos ta popolo.

To quon onu savas pri la Hititi hodie venas de la deskovruri rezultante de la exkavi dil vilajo Bogazkale, olim Hattusa. Ita civilizuro es la maxim anciena qua poslasis skribita traci di sua existo, ultre monumenti, objekti, skulturi ed aranjeri anke revelata en altra urbi quale Tell Halaf, Ortaköy e Kusakli... La civilizuro Hitita ne bezonas envidiar olti dil altra povoza landi samtempa. Atestas pri co la kolektaji shirmata en Ankara e Berlin, same kam la expozo qua eventis en la muzeo di Louvre dum 2019. Olu poslasas precoza traci pri arto, restaji ed arkivi. Ma multi de lua aspekti esas ankore deskovrenda !

(Segun revuo Les Veillées des Chaumières)

PROVERBI : Omna merito donas kredito.

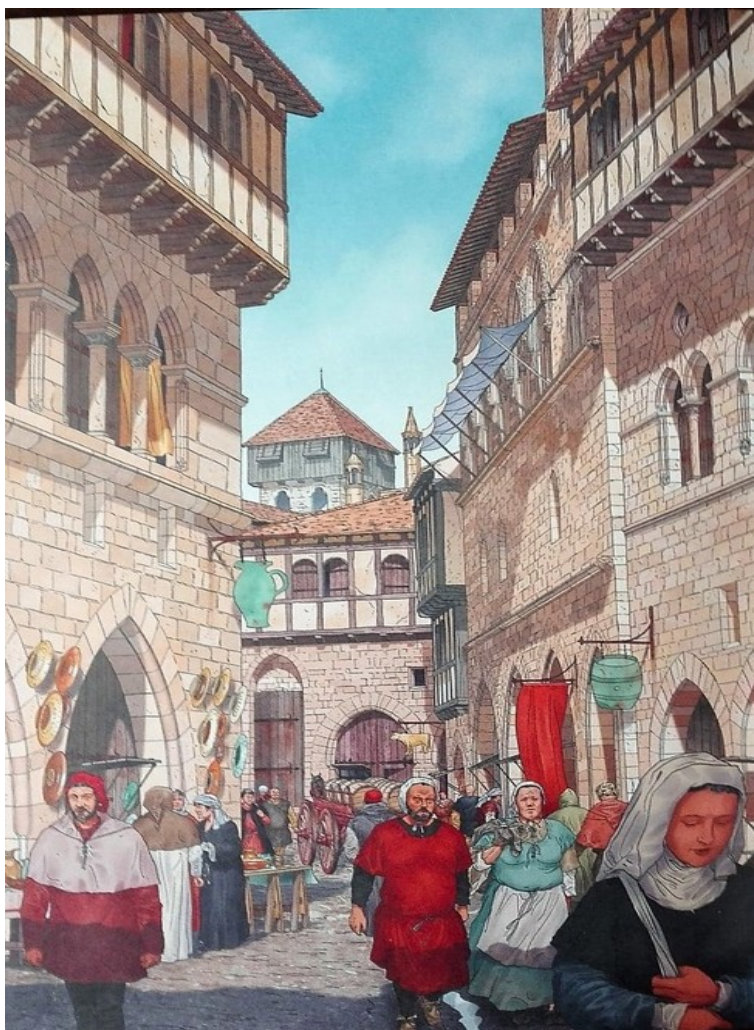
Homo fidus, fortune decidas.

Vivez, progressez, lernar vi ne cesez !

Nula ofico sen benefico.

Plu bona agar kam parolachar.

Deskripto pri urbo mezepokal komence dil XIVma yarcento
--

Parolesas hike pri la sud-Franca urbo Figeac (Fijac), ma la plu multa urbi kande oli esis prosperanta similesis ol.

On povis lektar en Germana lernolibro por Ido, dum la yari 1920ma, la yena texto : « L'ANCIENA URBO - L'anciena parti di nia urbo existas ja depos la mezepoko. Olim komto invitabis komercisti, ke li establizez su an la komercala strado : nam la komerco bezonis merkati. Richa komercisti sequabis l'invito, e balde li konstruktabis urbo e fortifikabis ol per muri. La butiki divenis plena. Anke

kelka mestieristi, exemple bakisti, buchisti, masonisti, seruristi, taliori ed altri venis. Pokope la mestieri florifis. An la rivereto habitis la peskisti e la tanagisti ; en streta stradeto la shuifisti fasonis la ledro. La menuzisto fabrikis mobli en sua laboreyo, e la veturifisto veturi. En altra stradeto la texisti txis la telo e la lano, quan la homini filigabis. La potifisto e la forjisti ne darfis mankar. Quon la mastro fabrikabis, ton lu expozis avan sua domo o dop la fenestro. Olca divenis olua vetrino. Dum la merkato-dio granda turbo esis sur la merkato-placo. Omna komercisto e mestieristo ofris vende sua vari. La rurani vendis ligno, bestii, farino ec., e kambiis po to vesti, ornivi ed utensili. La mestieri havis ora sulo. Se la triadek-yara milito ne destruktibus multo, ni povus admirar mem plu multa domi dil unesma florifado di nia urbo. »

La vivo en Figeac komence dil XIVma yarcento - « Solena, richa e bela », yen quale persono vivanta dum ta epoko deskriptas la dicita civito. Certe, esas pekunioza komercisti e borgezi, ma esas anke la mikra mestieristi ed esas la rurani qui vivachas, esas anke povri e mizeroci, esas la kleriki, ed omna homi ne vivas segun la sama ritmo nek kun la sama moyeni.

Fakte, la singladia vivo interne dil fortifikuri esas sat felica ante la veno dal granda kalamitati (pesto, militi, indijo de nutrivi).

Exter la richa komercisti di qui la bela *mansii* (domi) esas fiereso-motivo por la lokala patrimonio, esas anke en la stradi multa mestiereti asemblante komercisti ed artizani en gildo.

Malgre la mala stando dil chosei la komerco esas tre aktiva quale atestas lo ankore :

La placo dil Herbi (komprenez legumi) esis la unesma merkato instalita avan l'abadeyo.

La placo dil Frumento.

La placo dil Vitro.

La placo Alta ube negociesis aveno, sekalo e kastani.

En angulo di ta placo trovesis la « Mazel » qua shirmis la estal-tabli dil buchisti, tante grandanombra itaepoke.

La ligno explotata en la foresti proxima (olta di Predeignes iris til Prentegarde) transportesis per la rivereto Céle e per la kanalo. Ibe posrestas ankore la traco dil shuifisti, texisti e diversa mestieri pri ledro.

La tanagisti, qui certe produktis odorachi kelkafoye tre desagreabla, reprezentis mestiero prosperanta alonge la kanalo, olqua ante fluar aden la rivero larjeskis en impozanta lageto ed esis anke ibe tri mueleyi same kam potifisti.

Tale esis ca urbeto ante la centyara milito devastinte Francia.

CITAJI : Deo kreis la mulieri nur por amansar la viri. (Voltaire)

Pro ke la richaji di ca mondo esas perisiva, esas solida nur la vertuo e la feliceso. (Voltaire)

Ne importas ke me vivez, ma importas ke me agez mea devo. (Friedrich II)

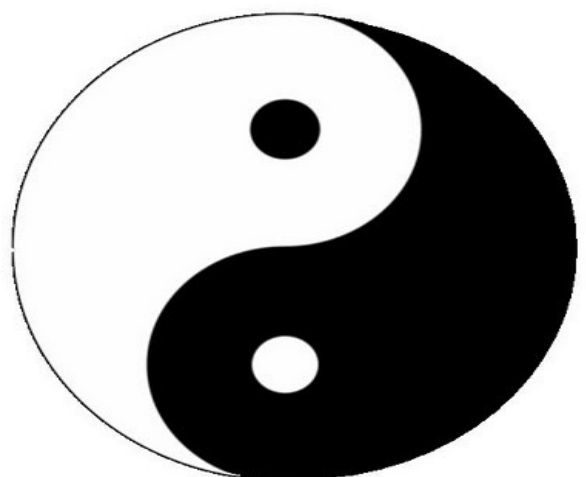
Omna religii esas same valoranta ed esas same bona se la homi qui profesas li esas honesta homi. (Friedrich II)

Ita qua ne savas deube il venas ne povas savar adube lu iras. (Bismarck)

TAO-TE-KING

Sequo duadek-e-sepesma

LXVI

Se la fluvii e mari dominacas omna rivereti,
lo esas pro ke li sempre savas jacar plu base
kam oli.

Yen pro quo li dominacas omna rivereti.

Konseque, la Sajulo :

se lu volas esar super sua populo,
pozas su parole sub lu.

Se il volas esar la kapo dil populo,
il pozas su personale dop lu.

Konseque :

Il duras esar eminenta
e la homi ne sentas ilua pezajo.

Il mantenesas en la unesma plaso

E la homi ne sentas su vundita.

E pluse :

La tota mondo volas portar ilu adavane

E ne cesas volar lo.

Pro ke nulatempe ilu luktas

Nulu en la mondo savus divenar lua rivalo.

(Duro sequos)

Sioro Vento e Siorino Pluvo

Rezumo di lo preirinta : Povra muelisto di qua la spozino esas malada e qua dronesas en mizero advokas sioro Vento. Ilta venas ed askoltas bonvolante la rurano. Pose sequas siorino Pluvo qua esas same bonvolanta.

-Me ne grantos a tu mem nur tri dii, pludicis la barono. Se tu ne pagas quik de morge, onu vendos tua mobli: me arachos tu de tua kabano, e me laborigos tu en mea agri, per bastono-frapi.

La sinioro departis galopante, sen askoltar la plendi di lua vasalo. Dum la morga dio l'intendanto dil kastelo arivis, portante ledro-sako, e Jean-Pierre koaktesis donar a lu la dek skudi postulata: to esis omno quon la muelisti sparadis depos un monato; la donaci dal vento e dal pluvi tale perdesis. Claudine ploreskis quale infanteto.

-Ne plorez, dicis ad elu Jean-Pierre. Omna homi ne esas tam maligna kam esas Sinioro barono. Donez a me mea ferizita shui, mea bastono e mea lana mantelo; me havas vizito entraprezenda. Ne desquieteskez se me retrovenos tarde adheme; lo esos por savigar tu ula bona novajo.

Claudine divinis quik ke elua spozulo celis sekretajo ad el. Elu vishis sua lakrimi, e pozis mil questioni al muelisto por arachar de il ta sekretajo; ma ilu ne volis parolar, ed il departis kun lua ferizita shui, lua bastono e lua lana mantelo. Pos trairir agri e prati, Jean-Pierre arivis infre dil sudala monto. Il acensis dum tri hori en bosko de abieti; pose il trovis erikeyi dezerta, e fine eskarpa roki, adube ilu klimis helpe di lua ferizita shui e di lua bastono. Il atingis la somito dil monto ante la sunkusho. Dum vidar l'enireyo di kaverno, la

muelisto pensis ke co versimile esis la habiteyo di Sioro Vento. Pro ke la kaverno semblis esar profunda ed obskura, Jean-Pierre ne sentis su tre quietigita. Il kurajigis su tam bone kam il povis, ed eniris esplorante la tereno per sua bastono pro presorgo. Apene il efektigabis duadek-e-kin pazi, ke il audis an lua oreli la voci dil spiriteti.

-Ni suflez adsur ca stranjero, la voci dicis. Ni arachez de ilu sua mantelo. Ni esforcez prenar de ilu sua chapelo.

Ma Jean-Pierre tenis fortamente lua chapelo per una manuo, e per la altra lua mantelo lana. Il videskis tandem lumo, ed il rikonocis sioro Vento, sidanta an tablo, e manjante sua dineo. Vaganta flami flugetis por lumizar la tablo, altra spiriti adportis la pladegi e la flakoni de vino venante de la fundo dil du granda trui qui utiligesis kom koqueyo e kelero.

-Qua venas adibe? questionas sioro Vento?

-Esas me, respondis la muelisto; me esas Jean-Pierre. Vua Ecelenco degnis repozar en mea hemo un monato ante nun.

-Nu, quon tu volas de me?

-Me ne savas, Sinioro, respondis la muelisto balbutante.

-Ho stultulo! klameskis sioro Vento, tu venas por trublar me kande me esas sidanta an la dineo-tablo, e tu ne savas nur to quon tu volas

demandar me ! Me konstatas ke me grantis mea protekto a stupidulo.

-Voluntez exkuzar me, dicis Jean-Pierre ; la respekto quan me debas a vu impresas me tante ke me subite ne plus savis expresar me. Depos ke vu favorizis mea mueleyo, me ganabis dek skudi ; Sinioro barono prenis oli de me camatine, per la pretexto di imposto. Me suplikas Vua Ecelenco sokursar me : me esperas helpo de vua jenerozeso.

-Me ne havas tempo por okupar me pri tua aferi, ne donar konsili a tu, dicis la Vento per ruda tono. Esforcez savar quon tu deziras, e dicez lo a me per poka vorti.

-Quon me deziras ? repetis la muelisto : to quo plezos a vu donar

a me, kondicione ke ico impede me mortar pro hungro, nam me minacesas per co.

-Tu ne mortos pro hungro, respondis sioro Vento plu afable. On donez a ca ruranacho mea mikra barelo arjenta.

Spirito qua havis ali di vespertilio, adportis quik jolia barelo arjenta, ne plu granda kam la bareleti ube on inkluzas la olivi. Plusa spirito adportis vergo anke arjenta, quan il pozis sur la tablo.

-Prenez ca barelo e ca vergo, dicis sioro Vento. Kande tu esos heme, tu frapos per la vergo sur la bareleto, e tu vidos ulo remarkinda. Nun irez al diablo, e lasez me dinear pace !

(Duro sequos)

NIA POEZIALA ANGULO

LULO-KONTRATO

Caprintempe, kom luganto

Me kontratis kun finkulo

Kansonema lokacanto.

Yen di l'akto la stipulo :

« La gefinki e fink-filii
En mea blanka lilaco
Lojos, havante la tilii
Kom disponebla lud-placo.

En brancho-furko solida
Li darfos konstruktar nesto,
E drinkar aquo limpida
Del fontvasko sen kontesto :

Po singla di ta permesi
Pagesos un kansoneto »
Konsente la du partisi
Signatis : Finko. Poeto.

Da J. HOUILLON

1929

Rezumo di lo preirinta:.. *Pos ke lua fratulo Ménélaos vundesis, rejo Agamemnôn incitas zeloze la Akhaiani a milito balde komenconta. Eventas ke Hektôr defias la Akhaiani e Menelaos volas luktar kontre il, ma lua kompanuli impedas lu aceptar ica*

kombato quan li opinionas esar tro riskoza por Menelaos. Ma fine Aias ed Hektor rezolvas interafrontar. Tamen, la kombato cesas instantale pro ke nulu povas esar vinkanto. La kombati pluduras e Zevs intervenas favore al Troiani. La rezultajo esas necerta. La rejo dil Dei esas tre deskontenta pro eventuala revolto da Hèrè ed Athènè ed intencas reaktar severe. Il donas avantajo al Troiani. Pose la Akhaiani debatas pri la rezultanta situaciono e li fine rezolvas irar adche la heroulo Akhillevs. Ca granda militisto donas kordiale la bonveno a li en sua hemo e li negocias tre oportuna kondicioni por ilu en la skopo instigar il itere partoprenar la kombati favore al Akhaiani. Ma la heroulo esas tre nedeziroma askoltar la propozi facita ad il.

E se la famozo qua cirkondas la tero grantas a me felica navigado, lor la triesma dio me arivos a la fertila Phthiè, ube esas la richaji quin me lasis ibe kande me venis adhike por mea desfortuno. E me duktos adibe la oro e la reda bronzo, e la bela homini e la fero brilanta quin la fato grantis a me, nam la Atréida rejo Agamemnon arachis de me la rekompenco quan il donabis a me. E repetez ad ilu necelite to quon me dicas, por ke la Akhaiani indignesez, se lu esperas trompar itere ulu altra de la Danaani. Ma quankam il havas la senpudoreso di hundo, ilu ne audacus regardar me facio kontre facio. Me ne plus volas deliberar nek agar kun lu, nam il trompis me ed insultegis me. Lo esas suficanta. Ma il repozez en lua maligneso, nam la tre saja Zevs raptis de lu la spirito. Lua donaci esas odiinda a me, e koncernante ilu, me honorizas il tam multe kam la domo di Aidès. E mem se lu donus dekoplo o duadekoplo plu multa richaji kam lu havas o kam lu havos, kam venas ek oli de Orkhoméno, o de Thèba en Egiptia, ube la trezori abundas en la domi, urbo qua havas cent pordi, e qua, per singla, vidigas ekirar duacent militisti kun kavali e chari ; e mem se il grantus a me tam multa donacaji kam esas sablo- e polvo-uni, lu ne kalmigus mea kordio ante expiacir la sangoza insultego quan il agabis kontre me. E me ne aceptos

kom legitima spozino la filiino dil Atréido Agamemnôn, mem se el esus plu bela kam Aphroditè ora e plu apta a la labori kam Athènè havante klar okuli. Me ne aceptos elu kom legitima spozino. Lu selektez altra Akhaiani kapabla plezar a lu e qua esez plu potenta rejo kam me esas. Se la Dei protektos me e se me retrovenos a mea domo, Pèleus ipsa selektos a me legitima spozino. Esas en Akhaia, Hellas e Phthiè, multanombra yunini qui esas filiini di militestri defensante la citadeli, e me adoptos un de eli kom mea amata e legitima spozino. E mea jeneroza kordio instigas me adoptar legitima spozino e juar la havaji aquirita dal oldulo Pèleus. Omna richaji quin kontenis la granda Ilios havante multa habitanti dum la paco-tempo, ante la veno dal filii dil Akhaiani, ne havas preco egala al vivo, neanke plu kam olti quin kontenas la santuario petra pri la Arkero Phoibos Apollôn, en la aspera Pythô. La bovi, la grasa mutonini, la tripedi, la blonda krinaro dil kavali, ica omno povas konquestesar ; ma l'anmo qua ja foye eskapis de nia denti ne povas risizesar nek rivokesar. Mea matro, Deino Thétis havante arjenta pedi, dicis a me ke du Keri ofresis a me por arivar a morto. Se me restos e me kombatos cirkum la urbo dil Troiani, me nulatempe retroiros a

mea domi, ma mea glorio esos nemortiva. Se me retroiros a mea domo, en la amata lando qua esas mea patrio, me perdos omna glorio, ma me vivos til divenor tre olda, e la morto kaptos me nur pos multa yari de vivo. Me konsilas ad omna Akhaiani retroirar a lia domi, nam vi mulatampe vidos la lasta existo-dio di la lasta Ilios. Zevs qua tondras lautege protektas ol per sua manui e provizis olua popolo per grand audaco. Koncernante vi, savigez mea respondo a la chefo dil Akhaiani, nam ico esas la parto dil Ancieni; e li serchos en lia mento plu bona moyeno por salvar la navi e la tribui Akhaiana, pro ke mea iraco igas neutila olta quan li

trovabis. E Phoinix restos e kushos hike, en la skopo sequar me morge, sur mea navi, a nia patrio, se il deziras ol, adminime, nam me ne koaktos ilu.

Ilu parolis tale, ed omni duris tacar, opresata per ta diskurso e per ita harda refuzo. Fine, la olda kavalriano Phoinix parolis camaniere, dum varsar lakrimi, tante il timis por la navi dil Akhaiani :

-Se tu ja rezolvis tua retroveno adheme, o glorioza Akhillevs, e se tu refuzas eskartar de la navi rapida la fortegeso dil destruktera fairo, pro ke la iraco falis aden tua kordio, quale, kara filiulo, me povus abandonar tu e restar sola hike ?

(Duro sequos)

TILL STRIGOSPEGULO

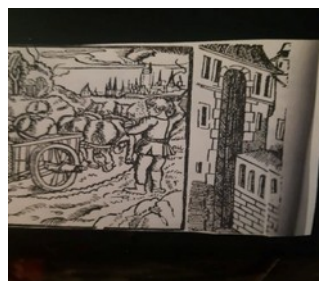

La duadek-e-sisesma rakonto

Dicas, quale Strigospegul' kompras de agroposedanto parto de lua havajo en la Luneburga regiono e sideskas en ol en chareto.

Kurtatempe pos ico Strigospegul' itere venis ed iris proxim Celo aden vilajo e vartis, kande la duko itere esos kavalkanta a Celo. Ibe rurano esis pluganta e Strigospegul' aquirabis altra kavalo e chareto e lu vehis ad ita rurano, qua ibe plugis sua agro, ed il questionis lu, di qua esas la agro, quan lu esis pluganta. La rurano parolis : « Ol esas la mea, e me heredis ol ». Lore Strigospegul' parolis pri quante il devas donar ad ilu por la chareto plena de tero dil agro. La rurano respondis : « Un shilingon me prenos po ol ». Lore Strigospegul' donis a lu un shilingo e plenigis la chareto per tero dil ruro e reptis en ol e vehis avan la kastelo proxim Celo che Alero. Kande nun la duko venis kavalkante, lore il videskis Strigospegul' quale il esis sidanta sur la charo tilshultre en la tero. Lore la duko parolis : « Strigospegul', me interdiktis a tu esar en mea lando. Se me trovus tu en ol, lore me pendigos

tu. » Strigospegul' respondis : « Sinioro Duko, me ne esas en vua lando, me sidas en mea lando, quan me kompris po shilingo. E me kompris olta de rurano. Ilta dicis a me, ke ol esas ilua heredajo. » La duko dicis : « Vehez adfore kun tua tero de mea tero e ne

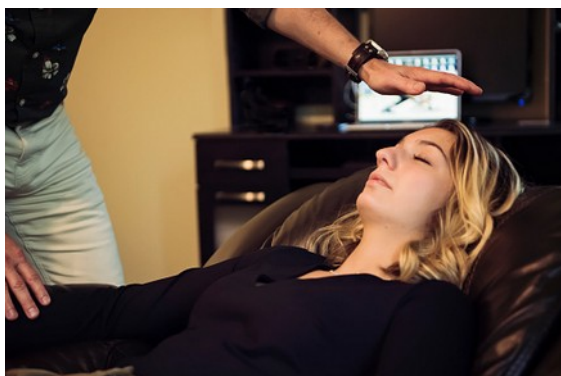
rivenez, altre me pendigos tu kun la kavalo e la chareto ! »

Konseque Strigospegul' tandem venis de la chareto

e saltis adsur la kavalo e kavalkis ek la lando e lasis la chareto stacar avan la kastelo. Konseque di co, ankore nun la tero di Strigospegul' jacas avan la ponto.

(Duro sequos)

KAD ESAS POSIBLA KREDAR YE RIENKARNIGO ?

Multa homi kredas ye rienkarnigo. Altri tote ne. Fakte ne trovesas ciencala pruvi pri ol, ma anke ciencala pruvi ne existas kontre ol. Multa religii en la pasintajo admisis rienkarnigo: la Hinduismo, la Druidismo e mem nunatempe ankore la Buddhismo. Dum 1975 quaze tondro-stroko la informili en

la westala landi diskonocigis grava novajo: en Usa la spozino di Usana pastoro qua sufris pro reumatismo e quan elua spozulo volis kuracar per hipnoto raportis stranja historio kande el esis hipnotita. En tala stando, elu parolis Germane. En normala stando la pastoro-spozino tote ne savis ica linguo, nek la pastoro ipsa. Il venigis do specalisto pri ca linguo de la maxim proxima universitato. Fakte la siorino ne parolis la pura Germana linguo ma dialekto, el dicis ke el nomesas Gretchen Gottlieb e lojas en Eberswald. El esis adolecantino kande el esis mortigita da plura homuli en 1870. Ica historio trairis la tota mondo, ma ne esis l'unesma foyo kande hipnoto posibligis rivivigar antea vivo. Lor la komenco

dil 20ma yarcento la Franco, kolonelo de Rochas, qua esis militistala mediko ja sukcesis per ica moyeno obtenar

informi pri la antea enkarnigo di sua kuracati. Il sukcesis mem predicigar la futuro da un de sua hipnotitino e tale saveskis pri ilua propra morto qua eventis en 1914! Ma sioro de Rochas esis komplete obliviata kande en 1952, Usano nomata Morey Bernstein sukcesis per hipnoto rimemorigar a yuna muliero nomata Ruth Simmons elua pasinta vivo en Irlando dum la 19ma yarcento. En hipnoto-stando Ruth Simmons asertis ke el nomesas Bridey Murphy ed el indikis detali pri elua lora vivo qua finis dum 1864. Per magnetofono Morey Bernstein enregistrigis la hipnoto-kunsidi e, mem, Bridey Murphy deskriptis la periodo inter morto e rinasko! Morey Bernstein redaktis libro: "Serchante pri Bridey Murphy". Lo esis terorigiva skandalo! La menti lore ne esis pronta aceptar tala historio e quankam la detali esis justa, organizesis kalumnio-kampanio kontre la hipnotisto.

Tamen, pokope, onu divenas plu tolerema al ideo di rienkarnigo, quankam ol, generale, ne egardesas serioze. Kompreneble, la maxim interesiva kazi eventas kande la personi parolas en hipnotal stando, tote fluante, stranjera linguo quan li ne savis en normala stando. Me ja citis la kazo dil Usanino, qua parolis Germana dialekto, ma anke existis altra famoza kazo: en Hungaria, dum

la yari 1960ma, yuna maladino en dementerio kuracesis per hipnoto. Subite el parolis perfekte la Hispana quan el tote ne savis. El raportis astonanta historio, nome olta di yuna muliero qua mortis sub bombi dum la intercivitana milito Hispana. Tala kazin, en qua onu parolas stranjera linguo, on nomizas xenoglosio*.

La maxim recenta afero e forsan la maxim interesiva konocesas en Britania sub la nomo di Jenny COCKELL habitanta en Northhamptonshire. Parolesas pri Angla yunino naskinta en 1963 e qua ja kelke memoris pri elua pasinta vivo en Irlando. Aparte bona esis la fakto ke el memoris sua skolala savo dil antea vivo e do havis tre bona noti en la skolo dum la nuna vivo!!! El memoris precipue ke dum ita antea vivo, el nomesis Mary e lojis en vilajo apud DUBLIN . Plu tarde el probis sucesoze ritrovar elua komplete memoro per hipnoto. Tale el saveskis la nomi e prenomi di sua lora familiani. El ipsa havis kom nomo Mary SUTTON e mortis dum parturo en 1930. Jenny COCKELL skribis al jurnalo DUBLIN EVENING EXPRESS e pregis lua gefilii dil antea vivo kontaktar elu. El sukcesis rividar du filiuli Jeffrey SUTTON la seniora e Sonny SUTTON la duesma. La laste dicita esabus profunde impresita per lia komuna memoraji. Kanalo di televiziono propozis a Jenny COCKELL facar filmo. Regretinde, la responsivo dil televizionala kanalo devis balde demandar pardono a Jenny nam il mustis renuncar la filmado pro certena interveni "politikala".

Linguala questiono

Ka Judo, Judeo* o Judao*

Ni heredis la vorto Judo de la linguo di nia mifrati, nome Esperanto. En ita linguo, advere, la litero –j pronuncesas quale nia Idala –y e ni devus prefere skribar Yudo nam ico sparabus problemi a ni. Un ek nia samideani, cetere, skribas tale. Lor la tempo di de Beaufront e Couturat la kombat-arto « judo » ne konocesis e, konseque, ne esis problemo. Nun, la danjero konfundar amba vorti existas. Kelka samideani, quale Partaka, opinionas ke onu ne devas chanjigar la vorto Judo e ke on devus adjuntar un duesma vokalo –o a la kombat-arto ed a la cetera kombat-arti qui havas la dezinenco -do, tale on havus : judoo*, kendoo*, bushidoo* edc. Ma ico semblas a me exajerita e pezoza. Do me serchis ta aludita vorto en dicionario di la linguo di nia kuzi Interlingua-isti e me trovis Judeo. Me propozis ol e me trovis l’aprobo di nia erudita e savoza samideano Gonçalo Neves. Konseque me komencis uzar ol, quankam prefere kun steleto. Ma, pos ula tempo, me memoris ke anciena linguala sekretario Robert Carnaghan oficaligis propravole la vorto : « judaismo ». Ico, meajudike, esis hororindajo nam ol destruktis la regulozeso di nia linguo e la doktrino o religio dil Judi devus, cakaze, esar judismo. Ma ico esus tote artificiala e nenaturala vorto. Anke se on uzas Judeo, on devus havar judeismo, qua nule esas plu bona. Ma se on uzas Judao – qua certe esas tam aceptebla vorto kam Judo o Judeo – on povas senpene utiligar la naturala ed internaciona vorto : judaismo. Do, me fine rezolvis adoptar Judao* vice Judo o Judeo*.

En la movado...

Recentamente aparis che nia FB-i novico qua publikigas artikli sub la nomo Pab TC. Do, bone, opinionos kelki, yen plusa ldisto e qua ultree esas aktiva, ico esas rarajo e ni devas gratular lu pri co. Yes, ma lua kartun-imaji esas tre atakema e brutala e la texti generale stupida o/e depresanta. Ma precipue lo mala pri co esas ke il publikigas lua extravaganta mesaji ad omna posibla FB-i di nia movado. Kande me aludis co lor video-konfero, samideano reprochis a me mea netoleremeso e dicis a me ke me sendas anke extravaganta mesaji pri nekustumala temi che la FB – IDO di Hans Stuijbergen. Konsentite, me agis lo, ma nur che la FB dil tre tolerema Hans e nule che altra FB-i, kontre ke ca novico agas lo omnube e per leda ed atakema imaji. Il videsis kelkafoye che la videokonfero eventanta singlasemane, ma ne parolas multe e ne havas klara pronunco. Quankam, il adiris nia movado erste nelonge ante nun, il ja volas

reformachar nia komuna linguo segun propra gusto malgre ke il savas ol ankore nur defektoze. Evidente ilu esas mentale perturbata e mem mentale misirinta homo. E tala personi sempre adiras la Ido-movado e ne olta di Esperanto o di Interlingua ! Meajudike, la motivo esas simpla, nome ol esas olta di la ULI-regulo qua posibligas irgatempe reformar nia linguo. Me ja propozis supresar ica aranjo od adminime emendar ol. Vane ! Altra mentale perturbata homulo protestis tante energioze ed iracoze ke mea propozo ne egardesis. Tamen, tala bizarega ed aktivega personi esas plago e danjero por nia movado. Quon povus pensar pri Ido, ulu qua interesesus pri ol, ma vidus omnaloke la imajachi e fola teksti da Pab TC ? Il agas quale adolecanto trairante sua puberesala krizo. Ico povas nur transmisar mala marko-imajo a la exterani ed instigar li irar prefere ad Esperanto od Interlingua.

Ico esas tante plu depresanta ke Pab TC havas bona intelektala kapablesi, il esis bona studento e recevis stipendio de Germana organizuro. Il anke prizas la shakludo e la homi qui prizas tala ludo havas kustumale alta inteligenteso-nivelo. Vice nocar nia movadeto per lua idiotacha imaji ed artikli, me konsilis a lu propagandar favore al turismo e belaji di lua lando (il esas Peruano). Peru esas splendida lando kun admirinde bela peizaji, ancien e remarkinda arkitekturo dil pre-Kolumbusa tempo, belega monumenti dil Hispana periodo kolonial. Peru esas lando havante granda pasinteso ed apta pro lua diversa resursi havar brilanta futuro. Ma ico ne interesas lu ed il preferas durar sendar sua karikaturachi. Me tre regretas lo e me questionas me, quale il povis informar pri Ido por sendar torpedi tre apta nocar ol. Nia samideani ne esas tre vigilanta ed ico povus havar nedezirinda konsequantaji. Me esas tre chagrenigita e povas nur esperar ke Pab TC divenos plu racionoza o neaktiva, o desaparos de nia movadeto.

Amuziva respondo di puerineto

(Segun anciena lernolibro Franca pri Ido)

-Patrino, me havas stomako-dolori, dicas yuna Nelly, sisysara puerino.

-To venas de ke tu ne dejunis, e ke tua stomako esas vakua, respondas la matro ; tu sentus tu plu bone, se tu havus kelko en lu.

Posdimeze, amiko venas vizitar la familio, e, meze la konversado, dicas, ke lu sufras pro kapo-dolori ja de la matino.

-To venas de vua kapo esas vakua igas remarkar Nelly ; vu sentus vu plu bone se vu havus kelko en lu !

Ho ! la terorigiva infanti !

La talioro, la diablo e la kapro

(Segun la sama lernolibro anciena pri Ido)

Rudecone, vaganta talioro, uldie kande lu laboris en farmodomo e multe esis tedata da la mushi, decidis irar laborar en la gardeno, sub bela pruniero. Ed omnafoye kande pruno falis, la talioro manjis ol ; ma lu repetis tantafoye la operaco, ke fine timante maladeskar, lu dicis laute :

-La diablo kunportez me, se me itere manjos un de li !

Ye la sam instanto, bela pruno falas sur lua shultro ; ol semblis tante saporiza, ke lu manjis ol.

-Esas la lasta, lu dicis. La diablo kunportez me, se me itere manjas un de li !

Frukto mem plu tentativa kam l'altra falis inter lua gambi. E mashinatre, la talioro manjis ol.

Subite, lu audis bruiso dop lu e, turnante sua kapo, lu vidis la diablo, qua avancis montrante sako e imperante a lu per gesto enirar ol.

Rudecone volis fugar, ma Satan sizis lu ye la orelo, dicante :

Viro, me kunportos tu : ka tu ne dicis : « La diablo kunportez me, se me manjas itere un pruno ? » E tu manjis du.

Malgre la rezisto di la kompatindo, Satan pozis lu en sua sako, quan lu jetis sur sua shultri.

Ma, trairante pastureyo, la diablo memoris, ke lu mustas asistar mariajo-festo. Lu pozis sua sako sub tufo de ginesto, kun la intenco riprenar ol retropasante. Pastoro duktanta sua bestii sur la agro, vidis la pako. Lu donis ad ol ped-bato ed audis gruno.

-Quo esas do ibe ? lu questionis.

- Me esas talioro Rudecone. La diablo inkluzis me en ta sako. Liberigez me, me pregas vu.

-Quon tu donos a me, se me liberigos tu ?

-Me sutos e reparos gratuite omna tua vesti, tam longatempe kam me vivos.

-Jurez to !

-Me juras !

La pastoro desligis la sako, e la talioro ekiris rapide.

-Se tu konsentas, dicis la pastoro, ni facos farso a la diablo.

-Quale ?

-Me havas kapro tante mala ke lua mastro ne plus volas tenar lu. Ni pozos lu en la sako vice tu, e lu iros vice tu aden la inferno.

-Konsentita !

Li sizis la bestio ye lua korni ed introducis lu en la sako. Kande vespereskis, Satan retrovenis por prenar sua kaptito, jetis la sako sur sua shultri e rieniris la inferno, rapide quale fulmino.

Ibe, la kapro esis liberigata. La infernala sulo brulis lua pedi. Lu facis extraordinara salti e vundis quar diableti.

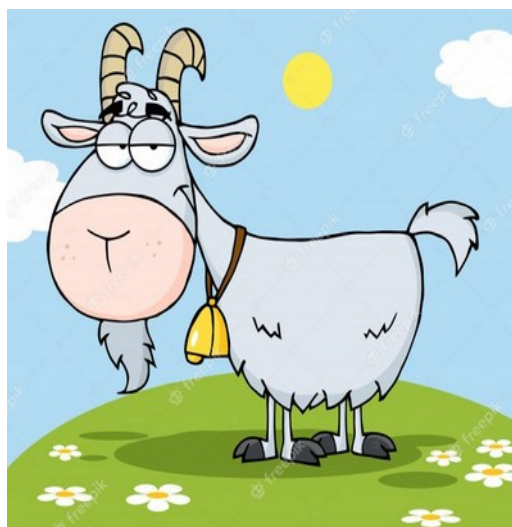
-Quan do tu adduktis hike, klamis la cetera demoni ?

To esis talioro, me ne savas qualmaniere lu divenis kapro.

Dume, l'animalo durigis sua furioza salti.

-Ekpulsez lu quik de hike, omni klamis, e ne plus adduktez talioro hike.

La kapro esis do ekpulsata de la inferno. De pos ta tempo la taliori, ne plus darfante enirar la inferno, esas kelkafoye admisata kompateme en la paradizo.

La Parisano e la furteri

(ek la sama fonto kam preirante)

Ulvespere tre tarde, dum ke lu retrovenis heme, on esis furtinta de Parisano, qua ne esis tre kurajoza, lua horlojeto e lua pekunio. Lu decidis lore ne plus ekiror pos ok kloki vespere. « Vu darfas ekirar nokte, dicis a lu ul' amiko, ma

kunportez armi. – Yes, tre bone, respondis l'altru, ma se me havas armi, la furteri furtus li anke de me ! »

La Arabi

Pos konquestir la nordo di Afrika e Hispania, la Arabi rezolvis dum la tempo di Charles-Martel (Karolus-Martelus, Franka guvernisto dil VIIIma yarcento NDLT), kaptar la lando dil Franki.

« Qui do esas ita Franki ? » questionis uladie la kalifo ad un de lua generali. Ilta respondis : « Co esas populo tre grandanombra, tre brava lor la atako, ma qua perdas kurajo kande lu desvinkas. »

E la dicita generalo promisis vinkar la Franki ; « nam, lu dicis, nulatempe mea armeo vinkesis, mem kande ol kombatis ye quaradek soldati kontre okadek soldati ».

La Arabi vinkis ya la habitanti di sudala Gallia : li kaptis e bruligis la urbi Bordeaux e Poitiers. Ma jus kande li ekiris Poitiers por irar al direciono dil urbo Tours, li renkontris l'armeo dil Franki komandata da Charles-Martel, e la batalio komencis.

Esis multa mili de Arabi. Lejere vestizita per longa burnusi ek blanka lano, kavalkanta mikra kavali rapida quale la vento, li lansas su kontre la Franki.

Kovrita per lia pezoza hom-armaro fera, la Franki toleris l'atako sen shanceligesar. On povabus kredar ke li atachesis la uni al altri.

La nokto venis ; la Arabi retroiris a lia kampeyo, e la Franki vartis ke la jorno aparez, dum preparar su al kombato.

Ma kande jorneskis, on audis nula bruiso en la kampeyo dil Arabi. Dum proximeskar, la Franki trovis dezerta tendi. La Arabi departabis dum la nokto.

(Segun ERNEST LAVISSE)

Che la Faciolibro « Interlinguo » anuncesis :

AKTUALAJO

LA PATRIOTI OCITANA SAVIGAS / La linguo Ocitana pozesas en valoro pro la kandidateso di Saluças-Visol kom kulturala chefurbo di Italia en 2024. La dicita urbo trovesas en la Ocitana zono di Italia e la bilingueso ibe oficalesas.

LA MISTERIO DIL OBLIVIATA VILAJETO

Rezumo di lo preirinta : [En 1943, gespozi iras a la hemo di oldega mortanta onklulo qua naracas a li sua stranjega vivo La yuna gespozi admiras la sereneso dil adepti di la antiqua kulto druidala, di qua la onklo esas membro, opoze al transpaso di un de li. Pose, li promenadas en foresto e renkontras stranja persono. Plu tarde, li retrovenas al chambro di lia onklulo qua volas dicar importanta kozi a li. Pro ke il indijas forteso, il instigas sua nevulo lektar kayero redaktita da il. La dicita nevulo informesas pri la renkontro di lua onklo kun la futura Napoléon III e pri la preparo dil eskapo sucesoza da ca princo de lua karcero, same kam pri la neprevidita mariajo di ca onklo. Ma il subite invitesas adirar la chambro di lua transpasonta onklulo.]

Pia tacado regnis en la chambro. Forsan desquieta, Miroux saltis adsur la lito. Presorgoze lu venis flarar la manui ivorea di lua mastro, e sideskis an oli, dum froletar oli per sua labiobarbo.

La respirado dil oldulo pokope divenis plu sukusoza, ne anhelanta, nam on audis ol apene, ma la opreseso divenis perceptebla.

Deslaute, preske en suflo, il advokis...

-Mea nevino ?

-Me esas hike...quon vu deziras, mea onklulo ?

-Kantez a me ulo !

Lucienne apertis grand okuli, tante el surprizesis per ta neexpektita demando ke el pensis pri deliro-manifesto.

Patro Mathieu proximeskis...palpis la pulsado dil centyarulo qua protestis feble :

-Lasez...me esas en ordino, kad ne...lore, ante departar...me volus audar...muziko. Mea nevino, me pregas vu, kantez !

Ita vorti esis apene perceptebla...ma singlu divinis oli, e mea spozino questionis per regardo patro Jean, anke Hermance, di qua nun grosa

lakrimi sulkizis la vangi, serchante samatempe lia aprobo, ed inspiro. Sen preparo, elu vere ne savis quala kansono povus ne esar shokanta en tala cirkonstanco.

Melodio da Raynaldo Hahn venis a lua labii. Elu komencis, « mezzo voce » :

« Ye disto du pazi de la maro, quan on audas murmurar, esas izolita loko di la tero Bretonian, ube me tante amorus dum la dii autunal... »

Havante klozita okuli, onklo Louis sembis dormeskar... La respirado esis tante feble ke apene lua mentono levetesis, igante tremetar ilua longa vangobarbi...

Opoze a mea spozino, la kato kontemplis elu kun intereso, quale se ta audienco esus specale dedikata a lu.

Opinionante ke la oldulo dormeteskis, Lucienne taceskis... pro ke el ne audacis durar.

La onklulo tamen askoltis, quale askoltas la mortonti pri qui semblas ke omno quo povas restar koncerne la sentiveso refujas en lia kapableso audal.

La suno alta en la cielo orizis la pilaro di Miroux ed akrochis radio adsur la nivea koloro dil muskatra vangobarbi, desegnis la harda aristo di la longa nazo dil avulo, emfazanta la cernajo di la klozit okuli... E me, qua vidis mortar multa homi dum ta du militi, regardis ita fino kun astono ed enregistris omna vizaji, lia expresuri same kam l'etosos di ta extraordinara ceno :

Personi ligata per la amikeso o per la familiala afeciono a ca mortonto asistis religioze ma serene a lua lenta desenkarigo, quaze li asistus, dum observar ol, fizikala experimento, di qua la proceso konocesis da li.

La sentimento di graveso esis plu forta kam olta di tristeso.

Lore, en silenco, on perceptis klare la suprega deziro, apene susurata :

-Ankore,...me volus...kansono pri amo !

Lucienne ne plus astonesis pri ulo, e, per voco tamen ne tro lauta, intonis elua preferata melodio, nome olta di « La Lando dil Rideto ».

« Me donis a tu mea kordio,/Tu tenas en tu, mea tota feliceso,/ Sen tua kiso lu mortas,/ Pro ke sen suno, mortas la flori,/ A tu mea bel kanto di amo... »

Pala rideto semblis komencar an la labii dil oldulo...il semblis felica !

Lastafoye ilua boko miapertesis por un vorto, la unika pleniginte lua longa vivo :

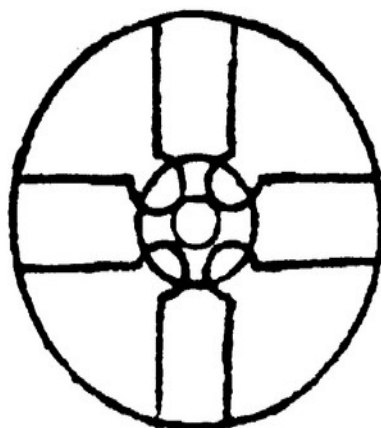
Lysiane !

Krampeto dil fingri...ico esis omno. L'anmo dil mortinto jus flugeskis en la orea lumo di ta bela dio someral !

Per larja gesto, patro André desegnis super la lito la signo sakra...

(Duro sequos) Tradukita de libro redaktita da Paul Bouchet – Inter-Kelta Arkidruido

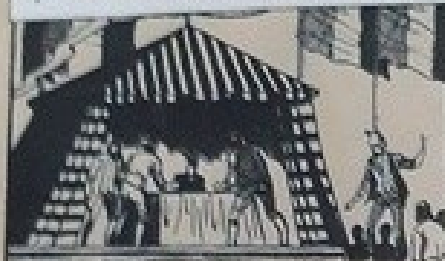
MCLXXXIV

1184

La Franca Revolucio

Sub la trikolore flagizita tegmento la yunaro engajas su en la armeo dil republiko...movata per grandega patriotismo, li iras defensar tero, quan minacas la stranjera koaliso.

Danke la celita kameri sub ala jileti ni filmigis lia yunesal entusiasmo.

Ka me ne vidas Hektor Francis, nia yuna parenco inter li ?

Hektor !Ka vu ne rikonocas ni ? Le Francis ek Lyon.

Ma yes..bona jorno !Me jus engajis me. Nia patrio esas kruela kontre le nia ma olu atakesas e me mustas defensar olu !

Ica pruvo pri civismo salvez la vivo di mea genitori...arrestati kom kontre-revolucionisti. Li enkarcereskis en la Conciergerie me volas adiar li ante iror al armeo.

Permisez, sioro, ke me akompanez vu...

Onu mustas tudicar a me e nomizar me « civitano » Ni ne plus vivas sub l'anciena rejimo !

Morge la 21 di januaro 1793
on mustas gilotinagar la
desfortunozo reĝo Louis la
16ma. Ica dramon ni mustos
filmifar.

Me maladesas ante
tempo, dum savar, ke
me mustos asistar tante
abomininda spektaklo !

Cainstante ni rivenez ad nia
mansardo. Necesas domicilio
por nia sekureso.

La pordistino astonesos
rividar ni pos 4 yaral
absenteso.

Nu! Me ne
plus vartis
vi! Ma vua
granario
sempre ne
lugesas !

Ni ne povis
rivenar plu
frue... Me do
debas a vu 4-
yaral lokac-
preco...

Civitano, ka tu savas
ke esus bela pekunio-
quanto, du luis-i,
precize !

Yen oli! Plus
un skudo por
tu, civitanino.

17

El nia stranje regardis...Ni forsan
ne devabus rivenir adhike !

Sequantmatine

Ni departas ante
l'auroro, pro ke esos
turbo por asistar la
mortigo dil rejo !

Til balde
patro ! Til
balde karega
matro !

Kande pos filmifar la lasta
instanti dil esfortunoza
suvereno...

Ni mustas filmifar ca
hororinda ceno til la
fino, esas doloriganta.

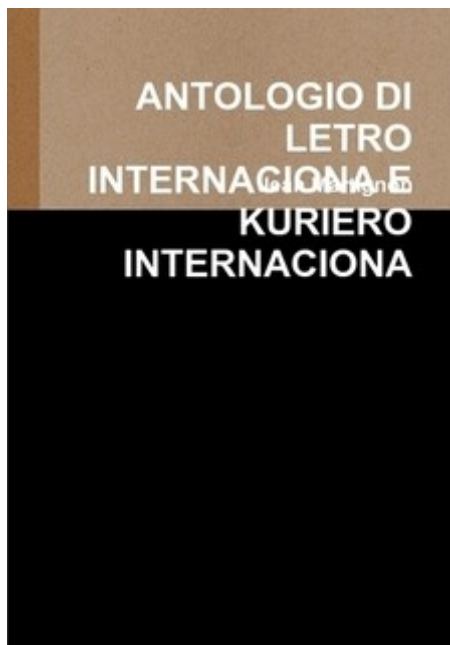
Yes, ieo
nauzigas me !

...amba frati rivenis ad sua habiteyo sur la kayi

Jan, quo eventas?

Nia genitori
arestesas

Ica libro prizentas l'antologio dil revui "Letro Internaciona" e "Kuriero Internaciona". La lasta revuo remplasis l'unesma. Amba revui esas redaktita od redaktata tote en l'auxiliara linguo Ido da Jean Martignon, Francia.

Interesiva loko por nova verki literatural en Ido esas la pagino :
<http://www.ido.li/>

BLOGI

Listo segun alfabetal ordino :

Alciono

<http://alciono.blogspot.com/>

Antonio Martinez

<http://haikuido.blogspot.com/>

Bebson Hochfeld

<http://www.ipernity.com/home/bebson>

Jean Martignon

<http://royalist-ido.blogspot.com/>

Jose Cossio

<http://www.ipernity.com/home/idosonora>

Lenadi Mucina

<http://linguoido.ning.com/profiles/blog/list?user=orgrx1gw80gmh>

Parolez Ido

<http://linguoido.ning.com/profiles/blog/list>

Thomas Schmidt

<http://www.ipernity.com/home/93650>

Tiberio Madonna

<http://lingletr.blogspot.com/>

Forsan ica listo ne esas exhaustiva e se altra Idisti redaktas blogo, li voluntes informar me pri co, por ke me publikigez la retala adreso di lia blogo.

«FACEBOOK»-I

Mea propra «facebook» esas Jean Martignon

: <http://www.facebook.com/profile.php?id=100000602493096>

Existas anke (inter altri)

Idisti

Bebson Hochfeld

Interlinguo (Linguo Internaciona di la Delegaciono)

Ido-Germania

Ido-Bigoteso

REVUI e LIBRI

Altra revueti kam KURIERO INTERNACIONA esas la precipua revuo di nia movado PROGRESO e la revueto dil Germana Ido-Societo nome IDO-SALUTO.

Editorio Krayono qua publikigis ne longatempe ante nun la prestiĝoza interretala revuo ADAVANE ! kontenas anke komenco di libraro virtuala kun kelka Idala libri enretigita ye la sequanta adreso <www.publikaji.tk>.

Ultre lo, on povas lektar interretala edituro di KURIERO INTERNACIONA qua havas un trimestro tardeso kompare a la surpapera edituro che la suba interretala loko :

<http://www.kuriero.internaciona.ido.li>.

Esas mencioninda ke la forumo <idoespanyol> kontenas fako pri arkivi ube on povas trovar altra libri di nia literaturo en nia linguo. La ULI havas simile reto-pagino kun virtuala biblioteko. Ol povas trovesar ye la suba adreso :

<<http://www.literaturo.ido.li>>

VIDEO-KONFERO : Por vidar ed askoltar Idisti singlasemane :

<https://meet.jit.si/KonferoporIdistaro>

KONTENAJO

Vorto dal redaktero.....	01
Listo de utila vorti.....	02
Ivain o la kavaliero kun leono.....	09
Turismo gurmanda.....	11
La nelegala pasajero.....	13
La Hititi* prekursora popolo.....	16
Deskripto pri urbo mezepokal komence dil XIVma yarcento.....	19
Tao-Te-King.....	21
Sioro Vento e Siorino Pluvo.....	22
Nia poziala angulo.....	24
L'ILiado da Homeros.....	25
Til Strigospegulo.....	27
Kad esas posibla kredar ye rienkarnigo ?.....	28
Linguala questiono.....	29
En la movado.....	30
Amuziva respondo di puerineto.....	31
La talioro, la diablo e la kapro.....	31
La Parisano e la furteri.....	33
La Arabi.....	33
La misterio dil obliviata vilajeto.....	35
La Franca revoluciono (tradukita da Robert Pontnau).....	37
Informi diversa.....	41